

BID2 2016/2019

Tillgänglighet i lärmiljö på Valdemarsro gymnasium: Implementering, fördjupning och spridning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Malmö stad

Projektledare;

Malin Bjarum, Kristina Nolén, Anne-Charlotte Strandberg

Kontaktuppgifter:

malin.bjarum@malmo.se

kristina.nolen@malmo.se

anne-charlotte.strandberg@malmo.se

Valdemarsro gymnasium tel: 040-346866

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund	4
Syfte	4
Mål.....	4
Målgrupp.....	4
Genomförande.....	4
Analys och tolkning.....	11
Lärdomar och rekommendationer.....	13
Bilaga 1 Delredovisning Tillgänglig lärmiljö 2015	1-6
Bilaga 2 Delredovisning Tillgänglig lärmiljö 2016.....	1-9
Bilaga 3 Kvalitetsrapport Valdemarsro Gymnasium	1-13

Sammanfattning

Utifrån Specialpedagogiska Skolmyndighetens tillgänglighetsmodell och självskattningsverktyg har arbetsformer skapats där varje medarbetare ges möjligheten att finna sin plats och bidra i det främjande och förebyggande elevhälsoarbetet för en tillgänglig lärmiljö.

Projektet på Valdemarsro gymnasiesärskola sträckte sig över tre år och har gått från att skapa samsyn, elevers delaktighet till implementering och spridning av tillgänglig lärmiljö.

En central framgångsfaktor för projektet var valet att genomgående utgå från Specialpedagogiska skolmyndighetens modell med tillgänglighetsområden och indikatorer som ram i arbetet.

En lärdom som dragits under projektet är att grunden i tillgänglighetsmodellens fyra områden har bidragit till ett gemensamt språk som utvecklat professionaliteten och stärkt medarbetaren i anpassningar för lärande. Flera kompetenta ögon uppmärksammar och påverkar nu verksamheten för en ökad tillgänglighet i lärmiljön.

Projektet har genomförts med SIS-medel från Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Sökord: Tillgänglig lärmiljö, tillgänglighet, gymnasiesärskola, elevhälsa, förebyggande, hälsofrämjande, värderingsverktyg, självskattning, systematiskt kvalitetsarbete, förutsättningar för lärande, social miljö, pedagogisk miljö, fysisk miljö

Bakgrund

Valdemarsro gymnasium hade 2014 flera skolenheter på olika platser och hade verkat under stora organisations- och lokalförändringar de senaste åren. Förändringarna gjorde oss uppmärksamma på behovet av att utforma en samsyn och ett hållbart arbetssätt för att säkerställa alla elevers rätt till en tillgänglig skola. Gymnasiesärskolan på Valdemarsro gymnasium är, precis som andra gymnasiesärskolor, en verksamhet med många yrkeskategorier som samverkar för och i elevers lärande. Valdemarsro gymnasium har ca 130 elever.

Vi hade även blivit varse det kommande tillägget 2015 i diskrimineringslagen (2008:567) och såg möjligheter till främjande och förebyggande skolutveckling genom att skapa kunskap om tillgängliga lärmiljöer i gymnasiesärskolan.

Syfte

Att fokusera tillgänglighet som en del av gymnasiesärskolans värdegrundsarbete och utveckla ett hållbart systematiskt tillgänglighetsarbete som inspirerande modell.

Mål

Att öka medvetenhet, kunskap och samsyn kring tillgänglig lärmiljö på gymnasiesärskolan Valdemarsro. Att utveckla ett hållbart systematiskt tillgänglighetsarbete som en kvalitetssäkring av lärmiljön inför kommande organisations-, lokal-förändringar samt som inspirerande modell.

Under år två med fokus på implementering.

Under år tre med fokus på fördjupning och spridning.

Målgrupp

Elever med utvecklingsstörning och eventuella tilläggsfunktionsnedsättningar. Utöver eleverna vände sig projektet till personalgruppen för ökad måluppfyllelse i gymnasiesärskolan.

Genomförande

Insatserna för projektåren 2015 och 2016 återges nedan i korthet. För utförligare beskrivning se delrapporter (BID2 2014/1696 bil1, BID2 2015/1665 bil2). Därefter följer 2017 års insatser.

Insatser 2015

- Introduktion och information om tillgänglighet
- Samsyn
- Digitalt tillgänglig process
- Självskattning med värderingsverktyg
- Studiebesök
- AKK:s (Alternativ och kompletterande kommunikation) betydelse i en tillgänglig lärmiljö
- Tillgänglig utemiljö

Insatser 2016

Tillgänglighetsområden med prioriterade indikatorer:

- Förutsättningar för lärande - AKK (Alternativ och kompletterande kommunikation)
- Social miljö - Delaktighet, DMO (Delaktighetsmodellen)
- Pedagogisk Miljö - Pedagogiska strategier och stödstrukturer
It i lärandet
- Fysisk miljö - Inne: Fokus på gemensamma utrymmen och rast
Ute: Inspirerande och pedagogisk utemiljö

Systematiskt kvalitetsarbete: Tillgänglighet blev ett av verksamhetens tre Utvecklingsområden.

Digital gemensam arbetsplattform för samordning

Insatser 2017

Tillgänglighetsområden med prioriterade indikatorer och insatser:

- Förutsättning för lärande -

Språk, kommunikation och AKK:

Fördjupande fortbildning i kommunikativt utvecklande bemötande genom AKK, riktat mot resurspersonal.

Fortbildningsdag kring; *Flerspråkighet i gymnasiesärskolan*, AKKs betydelse vid flerspråkighet. Dagen avslutades med diskussionsfrågor om vad vi på skolan skall/vill börja med, göra mer av, göra mindre av samt sluta med inom området.

Detta ska vi börja med:	• Till Skolledningen: Kartläggning av personalens och elevernas språk – för att eleverna ska få rätt stöd. • Tydliggöra modersmålslärares uppdrag. • Tydliggöra språkstödens uppdrag. • Introduktion i AKK för nyanställda • Ta hjälp av varandra och fråga. Använda den kunskap som finns. • Involvera modersmåls lärare och språkstöd i undervisningen. Kartlägga riktlinjer för dessa. • Alltid bära kommunikationsknippe. • Uppmuntra anhöriga till användande av AKK. • Följa ungdomen hela dagen. • Ge studiehandledning på hemspråk • Använda de tecken man kan. • Vi personal måste börja teckna med varandra så att det kommer naturligt. • Filma och fotografera undervisningen för att se elever och sig själv. • Formalisera Svenska2 undervisning. • Att se tvåspråkigheten (TL Translanguaging) som en tillgång och en utvecklingsmöjlighet, viktigt även i det sociala samspelet.
Detta ska/vill vi göra mer av:	• TAKK • Använda ett språk som alla förstår i ett sammanhang. • AKK. • Påminna om kommunikationskarta • Våga mer • Titta på länktips på A-lag. • AKK i fler sammanhang och i alla situationer. • Använda mer av tecken som stöd i fler sammanhang och använda fler bilder. • Sprida kunskaper och bli bättre på AKK • Situationskartor. • AKK i vardagen

	• Fortbildning i AKK. • Utbildning av AKK. • Använda mer AKK. • Svenska 2 utbildning. • Logoped – borde finnas. • Mer tillgängliga utbildningar i AKK. • Elevernas kommunikation ska vara lika i skola och hemvist • Kartlägga. • Teckna. • Använda bilder och kartor. • Fortbildning. • Ha tålmod, invänta elever.
Detta ska vi göra mindre av:	• Språkstödet; ska kunna "backa" i vissa situationer – låta eleven ta initiativ till kommunikation. • Ge överflödig information – fler ord betyder inte att det blir mer lättförståeligt – hålla det enkelt och konkret. • Personalen ska inte vara så snabb med att hjälpa- Utmana • Prata om saker som inte tillhör kontexten. • Prata över huvudet på ungdomen.
Detta vill/ska vi sluta med:	• Att inte börja. • Att se hinder. • Att ställa frågor där vi inte accepterar svaret. • Att prata över huvudet på elever • Vara för blyga för att använda AKK • Prata över huvudet. • Prata språk som inte alla förstår – beroende på sammanhang. • Lägga över ansvar på eleven när det gäller kommunikation • Att i elevsammanhang prata annat språk än svenska – personalen emellan.

- Social miljö -

Delaktighet och Demokrati:

Under året har elevrådsstöderna utarbetat en modell för elevrådsarbetet med inspiration från delaktighetsmodellen (DMO) samt åskådliggjort elevrådsarbetet med visuellt stöd för skolans elever.

Verksamhetsövergripande temaarbete med rubriken: Respekt.

- Pedagogisk miljö -

It i lärandet: Genom försteläraren i IKT har det inom det prioriterade området genomförts en fortbildningsinsats med fokus på källkritik.

En lärgrupp för It är under utveckling.

Elevhälsa: Ett arbete påbörjades med att utveckla skolans stödstrukturer för insatser av särskilt stöd. Stödstrukturerna ska ha en förebyggande funktion, hjälpa skolpersonal att identifiera riskfaktorer i ett tidigt skede och vara ett stöd i arbetet när särskilt stöd krävs. Syftet med arbetet kring stödstrukturer är att utarbeta tydliga, väl förankrade rutiner för när det finns grupper/situationer/elever som är i behov av stödinsatser i form av extra anpassningar och särskilt stöd. Arbetet är tänkt att leda till att finns det ett

dokumenterat underlag med allt från klassens tillgänglighet i undervisningen (ledning och stimulans) till extra anpassningar och åtgärdsprogram.

Ett nytt arbetslag, där utvecklingspedagogerna ingår, har skapats med utgångspunkt i främjande och förebyggande elevhälsoarbete.

- Fysisk miljö

Luftmiljö: Ledningen uppmärksammade värderingsresultatet. Processen har fortsatt genom arbetsmiljöarbetet och luftmätningar har genomförts.

Systematiskt kvalitetsarbete, flertalet träffar med förvaltningens kvalitetsansvariga och en extern konsult inom systematiskt kvalitetsarbete i särskolan. Dessa träffar utmynnade i en uppdaterad mall för kvalitetsrapport som har sin utgångspunkt i modellen för tillgänglighetsområden med indikatorer (se bilaga 3).

Mallen tillämpas primärt på Valdemarsro gymnasium, därefter förhoppningsvis på kommunens samtliga gymnasiesärskolor och i en förlängning möjligen även i gymnasieskolan. Det 2016 uppdaterade värderingsverktyget återintroducerades inför årets självskattning genom att arbetslagen tillämpade indikatorerna för tillgänglig lärmiljö på gruppnivå.

Projektsamordning:

Verksamhetens tre utvecklingspedagoger har planerat, samordnat och drivit insatserna i utvecklingsprojektet. Under 2017 har vi till största del nyttjat den gemensamma digitala arbetsplattform som vi skapade 2016 i arbetet med projektet, då fysisk samordning rent schematekniskt har varit svår att få till.

Fördjupning och Spridning:

- Fördjupning

- Pedagogtek- Arbetet med en visningsmiljö för tillgänglighet i lärmiljön har påbörjats. En fysisk plats är avsatt där man utifrån tillgänglighetsområdena kan få inspiration, kunskap och prova på hur en tillgänglig lärmiljö för gymnasiesärskolans elever kan utformas. Här kommer visas exempel på anpassningar i miljön, lärverktyg och i undervisningen med syftet att tydliggöra sociala samspel och förväntningar. Huvudfokus kommer att vara kognitivt och kommunikativt stöd.
- Introduktions- och fortbildningsinsatser planerade inom exempelvis; utvecklingsstörning, AKK, autismspektrum och rörelseförmåga med fokus på konkret tillämpning av tillgänglighet i lärmiljön.

- Spridning

- Blogg: Långtgående planer och förberedelser för en Temablogg: **Tillgänglig lärmiljö** på Pedagog Malmö (PM) en plattform för pedagogisk inspiration och goda exempel. I bloggen planerar vi att skriva om det övergripande arbetet för att tillgängliggöra miljöer på Valdemarsro gymnasium. I Temabloggen kommer vi även att

presentera och reflektera över vårt arbete, med förhoppningen om att inspirera inom områdena Tillgänglig lärmiljö och Gymnasiesärskola. Planerad publiceringsstart avvaktar att Pedagogteket; Visionsmiljö för tillgängliga lärmiljöer öppnar på Valdemarsro gymnasium.

- Samverkan inom förvaltningen har skapats, t ex med Centrala elevhälsan, andra gymnasieskolor med liknande utmaningar samt förvaltningsövergripande specialpedagogiskt nätverk.
- Föreläsningar: Medverkat i flertalet olika sammanhang, exempelvis SPSMs och SÖKs (SÖdra regionens Kommunikationscentrum) nationella inspirationsdag kring tidig AKK. Presenterade vårt arbete vid SPSMs konferens Lyckas i lärandet, som ett regionalt exempel. I dessa sammanhang har vi valt att sprida vår modell, vårt upplägg av arbetet med värderingsverktyget. Presentation på nationell konferensdag intresseföreningen Prader Willis Syndrom (PWS)
- Artiklar om tillgänglighetsarbetet: Lika värde SPSM (nummer 2 2017) <https://webbutiken.spsm.se/globalassets/pdf---produktblad-anvisningar-exempelsidor-egenproduktioner/likavarde-2017-nr-2-tillganglig.pdf> och Pedagog Malmö <http://pedagog.malmo.se/artiklar/delaktighetsmodell-oppnar-upp-for-elevers-tankar/>
- Film: Under hösten deltog utvecklingspedagogerna och skolan i arbetet med att skapa en inspirations- och undervisningsfilm "Tillgängliga lärmiljöer - förebyggande och främjande arbete" i samarbete SPSM.

Värderingsresultat tillgänglig utbildning 2017

Under året genomfördes verksamhetens tredje självskattning med Specialpedagogiska skolmyndighetens digitala värderingsverktyg. Självskattning av tillgänglig lärmiljö är nu ett årligen återkommande arbetssätt. För möjlighet till ökat kollegialt lärande genomfördes även 2017 års värdering i gruppform i verksamhetens 12 arbetslag. Återkoppling av resultat från denna digitala värdering samt diskussioner har utgjort grund för prioritering av insatser inom de fyra tillgänglighetsområdena.

Resultat från självskattningen med SPSMs verktyg för tillgänglighet i lärmiljö anges enligt nedan:

Högsta nivå +1 i värderingen innebär att utbildningen har hög tillgänglighet.

Mellannivå 0 innebär att utbildningen är tillgänglig i vissa avseenden.

Lägsta nivå -1 innebär att utbildningen har låg tillgänglighet för elever.

Nedan sammanfattas resultatet som medelvärden:

<u>Områden:</u>	<u>Indikatorer:</u>	<u>Medelvärden i poäng:</u> <u>2017</u>
Förutsättningar för lärande	1. Rätten till lärande och trygghet	+ 0,5
	2. Delaktighet	+ 0,75
	3. Elevhälsa	- 0,25
	4. Språk och kommunikation	+ 0,5
	5. Meningsskapande och motivation	+ 0,75
	6. Kroppen i lärandet	+ 0,5
Social miljö	7. Gemenskap	+ 0,5
	8. Begripligt sammanhang	+ 0,5
	9. Planerade aktiviteter utanför skolans område	+ 0,25
	10. Samverkan med hemmet	+ 0,75
	11. Normkritik och attityder	+ 0,5
Pedagogisk miljö	12. Pedagogiska strategier och stödstrukturer	+ 0,75
	13. Arbetslag	+ 0,5
	14. Olika sätt att lära	+ 0,75
	15. Lärverktyg	+ 0,5
	16. It i lärandet	0
	17. Hjälpmedel	+ 0,5
Fysisk miljö	18. Rum för lärande	- 0,25
	19. Ljudmiljö	- 0,5
	20. Visuellt miljö	- 0,5
	21. Luftmiljö	- 0,75
	22. Utemiljö	- 0,75

Prioriterade områden med fokus för tillgänglig lärmiljö 2018

Följande prioriterade indikatorer med fokusområden formulerades inför 2018 års arbete för tillgänglig lärmiljö. Intentionen med formuleringarna var att underlätta utvärdering av insatserna, vilka är planerad till slutet av året.

Förutsättningar för lärande

Elevhälsa

- finna nya former för verksamhetens förebyggande och hälsofrämjande arbete
 - Var medarbetare ser sin del i elevhälsoarbetet
 - EHT etablerar i samverkan med arbetslagen fungerande former
 - Visningsmiljö för tillgänglig lärmiljö etableras som del av introduktion och fördjupning.

Social miljö

Normkritik och attityder

- synliggöra, granska och ifrågasätta verksamhetens normer och attityder genom:
 - Utvecklingsområdet värdegrund
 - Likabehandlingsarbetet

Analys och tolkning

Underlaget för analys och tolkning är hämtat från insatser, utvärderingar och samtal med gymnasiesärskolans medarbetare, elever, processledare, utvecklingspedagoger samt skolledning.

Projektet startade upp och gick ganska tidigt in i en intensiv fas som varade hela första året. Fokus låg på kunskapsinhämtning och samsyn vilket krävde många insatser för kollegiet i form av studiedagar med diskussioner. Projektet genomfördes på alla organisationens nivåer. I Valdemarsros verksamhetsutvecklingsgrupp fastställdes Tillgänglighet som del av skolans vision.

Medvetenheten om vad som krävs av verksamheten för att skapa en tillgänglig lärmiljö ökade under året och vi insåg ganska snabbt att det behövs mer än ett år för att skapa ett systematiskt och hållbart tillgänglighetsarbete. Därför ansökte vi om ytterligare ett år för implementering av tillgänglighetsarbetet på Valdemarsro gymnasium.

År två hade verksamheten en tydligare bild av områden och indikatorer i modellen Tillgänglig lärmiljö, i diskussioner och utvärderingar såg vi att kollegiet hade vänt ansvarsfrågan till sig själv och verksamheten. Vad kan vi göra för att skapa en tillgänglig lärmiljö?

Det i andra självskattningen lägre resultaten, kan ses som en positiv utveckling, där vi menar att det innebär att man tittar på vår verksamhet med mer kritiska ögon. I självskattningen och i de prioriterade utvecklingsområdena lyfte kollegiet sina behov av kompetensutveckling för att kunna skapa tillgängliga lärmiljöer. Fokus låg bl.a. på AKK, Delaktighet och It i lärandet.

Under delaktighet valde vi elevers delaktighet och utbildade handledare i DMO, Delaktighetsmodellen som syftar till att lyfta den "svages röst", att stötta eleven i fokus, framförande och i att hålla den röda tråden i en diskussion. En diskussion som också kan leda till delaktighet i beslut som påverkar den egna skoldagen.

Elevernas åsikter som lyftes i delaktighetsslingorna stämde väl överens med det som personalen skattade i självvärderingen.

Elevenkäten för trivsel och trygghet anpassades i utformningen vilket ökade elevernas svarsfrekvens och självständighet.

Det tredje årets utvärderingar av tillgänglighetsarbetet visar tydligt att personalomsättning och organisationsförändringar är faktorer som utmanar och kan hämma verksamhetens utveckling av tillgängliga lärmiljöer. En större variation sågs i medarbetarnas årliga utvärdering *Vad är tillgänglighet för dig?* gentemot tidigare år. Det är här vi ser vikten av de årligen återkommande självskattningarna och att vi framåt måste ha tätare återkommande uppdateringar för att medvetenheten ska upprätthållas trots personalomsättning och organisationsförändringar. Pedagogteket som fysisk plats och verksamhet hoppas vi kan bidra och säkerställa kontinuerligt hög kunskap och kompetensnivå.

Verksamhetens medvetenhet har under de tre senaste åren ökat kring att många delar krävs för en tillgänglig lärmiljö och om tillgänglighetsmodellens fyra områden med indikatorer.

Värderingsverktyget har blivit ett viktigt redskap att gemensamt synliggöra styrkor och utvecklingsområden i lärmiljön för riktade insatser och del av det systematiska kvalitetsarbetet. Verktyget kan vara ett sätt lyfta fram kvalitet i gymnasiesärskolan.

Ett gemensamt språk har vuxit fram i verksamheten kring begreppet tillgänglighet. Detta har bidragit till en ökad professionalitet i yrkesutövandet.

Arbetet med tillgänglig lärmiljö har väckt uppmärksamhet och inneburit fler studiebesök i verksamheten än tidigare. Dessa besök har ökat möjligheten till spridning av vårt arbete för tillgänglig lärmiljö.

Att erbjuda kommunikativt och kognitivt stöd har under projektet framträtt som nycklar i arbetet för tillgänglig lärmiljö i gymnasiesärskolan.

Framtagande av flödesschema ger en tydlighet och struktur i tillgänglighetsarbetet samt gör det lättare att matcha in och planera med skolans övriga utvecklingsinsatser.

En central framgångsfaktor för projektet var valet att genomgående utgå från SPSMs tydliga modell med tillgänglighetsområden och indikatorer som ram i arbetet. Indikatorerna i modellen (se bild nedan) har bidragit med bredare förståelse av och möjlighet till samsyn kring begreppen.

Förutsättningar för lärande		
Rätten till lärande och trygghet		
Delaktighet		
Elevhälsa		
Språk och Kommunikation		
Meningsskapande och motivation		
Kroppen i lärandet		
Social miljö	Pedagogisk miljö	Fysisk miljö
Gemenskap	Pedagogiska strategier och stödstrukturer	Rum för lärande
Begripligt sammanhang	Arbetslag	Ljudmiljö
Planerade aktiviteter utanför förskole- och skolområdet	Olika sätt att lära	Visuell miljö
Samverkan med hemmet	Lärverktyg	Luftmiljö
Normkritik och attityder	It i lärandet	Utemiljö
	Hjälpmedel	

Bild;Handledning: Värderingsverktyg för tillgänglig utbildning (SPSM 2016)

Projektets mål om ökad medvetenhet, kunskap och samsyn om tillgänglig lärmiljö som eftersträvas i projektet har uppnåtts, men kräver täta återkommande uppdateringar och insatser för att upprätthållas och kvalitetssäkra elevers måluppfyllelse.

Lärdomar och rekommendationer

Arbetet med värderingsverktyget tar mycket tid, mer än vi inledningsvis kunde tro, bidraget till verksamhetens skolutvecklingsarbete har dock varit stort.

Det finns ett tydligt värde i att projektet varit flerårigt för resultat och vidare hållbarhet.

Försäkra er att ledningens stöd är konstant och konsekvent.

Ekonomiskt underskott i verksamheten har gjort det svårare för oss att driva projektet.

Använd det stöd från SPSM som erbjuds.

Ett lägre resultat med värderingsverktyget kan vara en konsekvens av en högre medvetenhet.

Det är strategiskt att få in tillgänglighet i skolans vision och systematiska kvalitetsarbete för att säkerställa ett hållbart arbete för en tillgänglig lärmiljö.

För att underlätta analys, använd samma form för utvärdering i projektet över tid.

En driven, medvetet långsiktig projektledning är viktig för att nå hela organisationen.

Projektet är härmed avslutat, men utgör avstamp i ett etablerat hållbart, pågående tillgänglighetsarbete.

Bilaga 1

Delrapport: Tillgänglig lärmiljö på Gymnasiesärskolan Valdemarsro; BID2 2014/1696

Delredovisning 2015

Genomförande aktiviteter i projektet

Nedan följer kronologisk sammanfattning av insatser i projektet:

150107: Introduktion och information om projektet och tillägget i diskrimineringslagen. Få kände till den nya lagen och undrade vad den innebar.

Digitalt tillgänglig process: projektets samtliga delar har gjorts tillgängliga för alla på skolan i gemensamma digitala mappar, där var och en kan följa processen.

150223: Hel studiedag för alla (exempelvis pedagoger, administration, resurspersonal och lokalvårdare). Innehåll: Vad är tillgänglighet? Syfte: att få ett utgångsläge för projektet genom att varje individ (ca 130 anställda) beskriver sin tolkning av tillgänglighet. Ytterligare syfte: att genom Specialpedagogiska skolmyndighetens material om tillgänglighet, få gemensamma referensramar och en kunskapsbas för vad tillgänglig lärmiljö kan innebära. Diskussioner fördes hur verksamheten idag arbetar med tillgänglighet på skol-, grupp- och individnivå samt om något område sågs som svårare respektive lättare att förbättra. Värderingsverktyget för tillgänglig utbildning introducerades och diskuterades. Det upplevdes positivt att all personal på skolan gavs möjlighet att delta. Dagen gav gemensam utgångspunkt, ett avstamp för projektet samt ett förtydligande av begreppen.

150224–150306: Tillgänglighetsvärdering genomfördes enskilt på internet.(se värderingsresultatet nedan).

150404: Studiedag med återkoppling av värderingsresultatet, samt diskussioner om varför resultatet såg ut så här. Vad borde prioriteras utifrån resultatet? Givande diskussioner. Eftermiddagen ägnades åt diskussioner om vad ett tillgängligt förhållningssätt och bemötande kan innebära i mötet med eleverna, och hur de egna resurserna påverkar arbetet. Diskussioner och återkoppling utgick från de fyra tillgänglighetsområdena.

150811: Denna halva studiedag ägnades åt diskussioner om vilka konsekvenser utvecklingsstörning ger för en tillgänglig lärmiljö. Dagen var till för all personal som hade möjlighet att delta: alla pedagoger, tillgänglig resurspersonal, några från administration, skolledning och elevhälsa.

150812: Halv studiedag med diskussioner om hur personalens kommunikation på arbetsplatsen kan ge eleverna större delaktighet samt kommunikations-hjälpmedlens betydelse.

150814: Halv studiedag då en kollega berättade om sitt arbete med *Tillgänglig rastverksamhet på Valdemarsro gymnasium*. Presentation och diskussion om hur tillgänglig rastmiljön för våra elever är, och hur vi kan förbättra den? En grupp diskuterade rastmiljön med

utgångspunkt i elever med utmanande beteende utifrån Ross Greenes tankar. Vad innebär detta för vår gymnasiesärskola? Många medarbetare attraherades av tanken att ”barn gör så gott de kan” – i synnerhet våra elever med utvecklingsstörning. Medvetenhet om detta synsätt kan sänka kraven för elever när dessa är för höga.

150902: Tillgängliga utemiljöer: inspiration kring hur vi skulle kunna använda befintlig utemiljö, samt göra den mer tillgänglig. All personal deltog. Tanken om en utegrupp som arbetar med utemiljön föds. Representanter föreslås och datum för en inledande träff bestäms. I slutet av året har gruppens arbete resulterat i ett förslag på tillgänglig och inspirerande utemiljö för Valdemarsro gymnasium.

151127: Studiebesök i olika miljöer av intresse för gymnasieskolan Valdemarsro (utemiljöer, daglig verksamhet samt folkhögskola) som start till en ”bank” över tillgängliga miljöer för skolans verksamhet. Fokus på de fyra tillgänglighetsområdena (SPSM) samt vad som kunde vara användbart för skolan.

Skolans kommunikations- och autismnätverk hösten-15 fokuserade tillgänglig lärmiljö genom att bland annat titta på filmer om hur tillgänglig kommunikation och kommunikationshjälpmedel kan utformas och användas.

Projektsamordningen har drivits av skolans tre utvecklingspedagoger, vilka har haft gemensam fortbildning och deltagit i konferenser med fokus på tillgänglighet. Vid årets slut utgör utvecklingspedagogerna en del av verksamhetens utvecklings-grupp med uppdraget att driva tillgänglighetsarbetet.

Projektförändringar lärdomar eller insikter som lett till förändring

Under rubriken sammanfattas lärdomar och insikter under året av betydelse för projektet.

151111–15112; Verksamhetsutvecklings internat med representanter från skolans alla arbetslag, förstelärare, utvecklingspedagoger och skolledning. Begreppet tillgänglighet införlivas då i skolans vision. *Valdemarsro gymnasium; Tillgänglighet, Kunskap, Kompetens. En förebild för alla.*

Tillgänglighetsarbetet görs under internatet också synligt i skissen för arbetsorganisation, och beskrivs som ett huvuduppdrag för utvecklings-pedagogerna.

Tillgänglighetsarbetet syns påtagligt under hösten-15 i arbetslagsprotokoll och i andra formuleringar om tillgänglig lärmiljö.

Vi ser att skolans två SIS-projekt under året stödjer varandra och att det finns samordningsvinster av att driva två projekt samtidigt. Till exempel vid planering av hur studiedagar används och hur utbildningsinsatser genomförs.

För att få ett hållbart tillgänglighetsarbete på Valdemarsros gymnasiesärskola har vi sett att det krävs långsiktighet i arbetet. Detta har medfört att vi sökt medel för ytterligare ett projektår. Insikten om att utvecklingsarbete på vår gymnasie-särskola tar tid, har inneburit att vi medvetet under 2015 prioriterat fokus på personalen som grund, för att under följande år mer direkt rikta oss till eleverna.

Vi har blivit varse hur tillgänglighetsarbetet är en nyckel och central process i vår skolas verksamhet. Detta har exempelvis gett oss ett språk där vi kan tala om tillgänglighet,

anpassningar och kompensatoriska verktyg. Sammantaget har det inneburit att tillgänglighetsarbetet fått ta en tydligare och större plats i skolan.

Vi noterar att tillägget i diskrimineringslagstiftningen gällande tillgänglighet underlättat drivandet av projektet.

Med ökad medvetenhet efterfrågar personalen mer fortbildning och vägledning, vilket prioriteras, för att uppnå tillgänglighet i gymnasiesärskolans lärmiljö.

Specialpedagogiskt stöd från SPSM som bollplank i projektledning har varit värdefullt, vilket haft betydelse för tillgängligheten i gymnasiesärskolans organisations och lokalförändringar under 2015.

Delutvärdering effekter i verksamheten

Underlaget för delredovisningen är hämtat från utvärderingar och samtal med gymnasiesärskolans individuella medarbetare, processledare, utvecklings-pedagoger och skolledning.

Värderingsresultat tillgänglig utbildning mars-2015

Drygt 60 anställda värderade Valdemarsro gymnasiums tillgänglighet i lärmiljön.

Högsta nivå +1 i värderingen innebär att utbildningen har hög tillgänglighet.

Mellannivå 0 innebär att utbildningen är tillgänglig för de flesta elever men inte för alla.

Lägsta nivå -1 innebär att verksamheten saknar kunskap eller bedriver inget strategiskt arbete för att undervisningen ska vara tillgänglig för alla elever.

Nedan sammanfattas resultatet som medelvärden:

Områden: Underrubriker : Medelvärde i poäng:

Förutsättningar för lärande

1. Rätten till lärande	+ 0,25
2. Språk och kommunikation	+ 0,25
3. AKK	+ 0,25
4. Tvåspråkighet, Svenska och svenskt teckenspråk	- 0,5
5. Kunskaper och värden	+ 0,25
6. Fysisk aktivitet	+ 0,25
7. Motivation	+ 0,5

Social miljö

8. Delaktighet	+ 0,5
9. Jämställdhet	+ 0,25
10. Mångfald	+ 0,5
11. Demokrati	+ 0,25

Pedagogisk miljö

12. Ped. Strat. och stödstrukturer	+ 0,25
13. Arbetslag	+ 0,5
14. Elevhälsa	+ 0,25
15. Lärsituationer	+ 0,5
16. Lärstilar	+ 0,5
17. Lärverktyg	+ 0,25
18. IT i lärandet	0
19. Hjälpmedel	+ 0,5

Fysisk miljö

20. Rum och lärande	0
21. Auditiv miljö	- 0,25
22. Visuell miljö	- 0,25
23. Luftmiljö	- 0,25
24. Utemiljö	- 0,75

Prioriterade områden 2015 med utgångspunkt i ovanstående resultat och diskussioner:

- **Förutsättningar för lärande**
 - AKK
- **Social miljö**
 - Delaktighet
- **Pedagogisk miljö**
 - Pedagogiska strategier och stödstrukturer
 - It i lärandet
- **Fysisk miljö**
 - Inne: Fokus på gemensamma utrymmen och rast; t ex matsal, rastutrymmen
 - Ute: Inspirerande och pedagogisk utemiljö

Vad är tillgänglighet för dig?

Samtliga medarbetare har vid två tillfällen formulerat sin syn på vad tillgänglighet är för dem. Nedan följer en kort jämförande reflektion:

Februari 2015:

Mycket varierade uppfattningar av begreppet tillgänglighet.

Fokus på:

- Fysisk miljö- inne och ute.
- Möjligheter till delaktighet och självständighet.
- Öppenhet
- Kommunikation och information

December 2015:

Några beskriver omfånget och vidden i begreppet tillgänglighet, dvs. att det finns flera olika tillgänglighetsområden. Många nämner ett eller två områden, ofta utifrån arbetslagets fokus och elevgrupp. De flesta beskriver tillgänglighet som något som utgår från individens förutsättningar och behov, samt uppnås genom anpassningar i miljön. Mer fokus på tillgänglighetsperspektiv i lärmiljö än tidigare (jmf 2015-02-23).

Tillgänglighet kartläggning 140915 jämfört med 151219

Skolledning, processledare och utvecklingspedagoger har uttalat sig om hur verksamhetens tillgänglighetsarbete under 2015 fungerat och utvecklats. Sammanfattningsvis har följande framkommit:

Kortsiktigt

Medvetenheten och förståelse i personalgruppen har ökat när det gäller tillgänglighetsaspekter. Vikten av tillgänglighet i lärmiljön har blivit större. Fler medarbetare använder tillgänglighet som ett argument vid pedagogiska diskussioner och det finns ett större gemensamt ordförråd som gör att fler är med i diskussionerna. Det blir även lättare att arbeta med andra områden som t ex likabehandling när fler har ord för tillgänglighet.

Elevers rätt till kommunikation framhävs ofta. Tydligheten på skolan har ökat genom en större användning av AKK, i synnerhet bildstöd. Elevinformation finns numera som regel

visuellt tillgänglig. Idag förbereder personalen elever på diskussioner på ett bättre sätt, vilket leder till ökad delaktighet. Personalen beskriver i högre utsträckning att individuella anpassningar genomförs för de elever som behöver. Hjälpmedel och stödstrategier har fått en mer framträdande roll i den pedagogiska miljön.

Under projektet har ett ökat sug efter fortbildning utvecklats, vilken fått ett tydligt och samlat fokus på tillgänglighet. Kortsiktigt har gymnasiesärskolan också fått en ökad medvetenhet i hur skolans fysiska miljö kan användas mer flexibelt.

Långsiktigt, strategiskt och organisatoriskt

Skolans ledning framhåller vikten av ett långsiktigt perspektiv. Detta kräver att vi får in tillgänglighet i våra dokument och att i synnerhet skolledningen sätter ord på tillgänglighet. Skolan har avseende kunskap och samsyn höjt lägstnivån. Det som tidigare var spridda skurar är numer generell kunskap.

Det finns en utmaning i att synliggöra kvalitet i gymnasiesärskolan. Värderingsverktyget kan komma att användas som ett kvalitetsverktyg i ett längre perspektiv.

Valdemarsro gymnasiesärskola är en växande och föränderlig verksamhet för elever med utvecklingsstörning och därmed varierande och komplexa behov för lärande. En större medvetenhet i planeringen av nya och befintliga lokaler ses, i såväl inne- som utemiljön. Fler kompetenta ögon uppmärksammar och påverkar nu skolan för en ökad tillgänglighet.

Sammanställt 160126 av:

Malin Bjärum och Kristina Nolén

Utvecklingspedagoger, Gymnasiesärskolan Valdemarsro

Bilaga 2

Delrapport 2016: Implementering av tillgänglighetsarbete på Valdemarsro gymnasium; BID2 2015/1665

Genomförande

Nedan beskrivs aktiviteter och utfall i projektet, utifrån de i tillgänglighets värderingen prioriterade områdena för året, systematiskt kvalitetsarbete samt projektsamordning:

Förutsättningar för lärande

- **AKK** (Alternativ och Kompletterande Kommunikation) med insatserna:
All resurspersonal har deltagit i kompetenshöjande insats, föreläsning "Varför AKK?". I slutet av året följdes denna insats upp med fördjupnings tillfällen inom AKK. Detta har bidragit till en ökad medvetenhet om vikten av personalens bemötande i en kommunikativt stödjande miljö. Det har även medfört att AKK blivit ett medvetet begrepp samt att tid avsätts för utvecklande av kommunikationsstöd.

Delar av personalen genomgick metodkurser i AKK. Några med fokus på tidig AKK för personer med behov av taktila signaler. Ett annat fokus har varit hur personal kan kommunicera och/eller upprätthålla en god kommunikation med elever i utmanande situationer. Verksamheten har prioriterat att utbilda tre handledare för pekprat i skolan. Dessa insatser sörjer för att kunskap och kompetens inom olika former av AKK finns lätt tillgängliga i verksamheten.

Skattningen med värderingsverktyget visade ett samstämmigt stort behov av IT i lärandet med AKK som inriktning. En omgående insats genomfördes i form av en studiedag med kollegialt lärande genom bland annat workshops i In-print, Widgit Go och IPAD i undervisningen.

Social miljö

- **Delaktighet** med insatserna:
Föreläsning och workshop under våren för all personal kring delaktighet i gymnasiesärskolan och DMO (Delaktighetsmodellen). Under hösten utbildade sig sedan åtta personal till vägledare i delaktighetsmodellen. Syftet har varit att lyfta fram och stötta den "svaga" rösten, en av de största lärdomarna från insatsen är vikten av att eleven ges tid att formulera och utveckla sina tankar och frågeställningar. Under senare delen av hösten genomfördes fyra delaktighetsslingor på skolan med tema; tillgänglighet i lärmiljö. Insatsen har medfört att dessa elever har fått ökat inflytande över sin skoldag, deltagit i fler demokratiska processer

och lagt konkreta förslag som ökat deras valmöjligheter. Exempel på frågor som initierats av eleverna är:

- Hur kan vi använda dator/IPAD mer på Valdemarsro gymnasium?
- Kan man önska fler ämnen själva?
- Hur ska vi få bättre luft och lagom varmt i lokalerna?
- Varför får vi inte en större skolgård?

Anpassning gjordes av nyinförd elevenkät; Trivsel och trygghet. Genom enkätens utformning och bildstöd kunde flertalet elever delta. Resultatet av enkäten användes som elevernas röst i det systematiska kvalitetsarbetet och redovisades i verksamhetens lägesrapport.

Möjligheten att genomföra elevenkäten i digital form har undersökts, men vi har ännu inte funnit ett användarvänligt alternativ.

Pedagogisk miljö

• Pedagogiska strategier och stödstrukturer med insatserna:

Utbildning i kartläggning av elevers förutsättningar, styrkor och utmaningar K3 (Kvalité, Kunskap, Kartläggning). Syftet var att höja kartläggningskompetensen hos skolans pedagoger och annan utvald personal. Vi utvecklingspedagoger kommer tillsammans med skolledningen, samordna hur verksamheten lämpligast organiserar implementeringen av K3.

Skolan aktualiserade det förebyggande arbetet med stödstrukturer i gymnasiesärskolan. För att förebygga behoven av stödinsatser arbetar verksamheten för en bred bas i lärmiljöns tillgänglighet. Redan inför mottagandet av nya gymnasiesärskoleelever har ett formulär för stöd att identifiera och dokumentera förutsättningar och behov kring ungdomen introducerats. De fyra tillgänglighetsområdena och dess indikatorer utgör grunden för informationsinsamlandet. Inför 2017 samlar skolan intresserade pedagoger i en arbetsgrupp kring stödstrukturer.

Under våren avsattes en halv studiedag, för hela verksamhetens personal, till fortbildning om bemötande och lågaffektivt förhållningssätt. Fortbildningen följdes upp av en halvdag workshops med verksamhetsanknutna diskussionsfrågor kring bemötande och lågaffektivt förhållningssätt. Dokumentationen från diskussionsfrågorna har vi påbörjat att samla i en digital "strategibank", vilken är tillgänglig för samtlig personal.

För att förenkla tillgången på stöd och strategier för GAKK(Grafisk AKK) har en gemensam mapp skapats. Mappen innehåller exempel på kommunikationskarta (standard och anpassad), kommunikationspass, kommunikationsknippe och länktips för inspiration.

• IT i lärandet med insatserna:

Studiedag med fokus på IT i lärandet har gett en ökad användning av lärplattor i verksamheten. Personalen har fått stöd och inspiration och därmed större insikt i aktuella appar och program som är användbara för gymnasiesärskolans verksamhet.

Skolans kommunikations- och autismnätverksträffar har haft fokus på IT i lärandet. Personal från alla enheter har träffats för fördjupning i olika programvaror och erfarenhetsutbyte.

Utvecklingspedagogerna har utforskat möjligheterna till digitalt användarvänlig form för elevenkäter kring tillgänglighet, vilket ännu ej påträffats.

Fysisk miljö

- **Inne: Fokus på gemensamma utrymmen och rast** med insatserna:

Gemensam hantering av utformning och tydliggörande uppmärkning i exempelvis matsal och rastutrymmen.

Tillgänglighetsaspekterna beaktas vid planering av ombyggnationer i verksamhetens lärmiljöer.

- **Ute: Inspirerande och pedagogisk utemiljö** med insatserna:

Arbetsgruppen för utemiljö arbetar fortlöpande med planen att genomföra en pedagogiskt och hälsofrämjande utemiljö med stöd av extern skolgårdsinspiratör. Under senare delen av 2016 processades arbetet för en tillgänglig och inspirerande utemiljö på Valdemarsro, på såväl förvaltnings som verksamhetsnivå utifrån arbetsgruppens förslag.

Systematiskt kvalitetsarbete

Under april/maj genomfördes tillgänglighetsvärdering i respektive arbetslag i digital form (se värderingsresultatet nedan). En återkoppling och reflektioner av verksamhetens självskattning med Värderingsverktyget som underlag diskuterades i arbetslag: Varför såg resultatet ut så här och vad borde prioriteras utifrån resultatet? Vid detta tillfälle gavs återigen en kort bakgrund till projektet. Respektive grupp prioriterade och presenterade förslag på områden för insatser. Det upplevdes positivt att all personal på skolan gavs möjlighet att delta. Tillfället utgjorde en gemensam utgångspunkt för de prioriterade områden inför 2017 som utvecklingspedagogerna sedan framställde.

Vi utvecklingspedagoger har satt samman ett årshjul för att överblicka och systematisera insatserna i tillgänglighetsarbetet. Tidsperioder för återkommande insatser har valts strategiskt utifrån dels belastningen i verksamheten men även för att införliva nyanställda i tillgänglighetsarbetets grunder.

Genom insatserna under rubriken *Genomförande* ses en fördjupad kunskap och etablerade arbetsformer för det hållbara tillgänglighetsarbetet i verksamheten, som skulle kunna användas som inspirerande modell.

Tillgänglighet är sedan våren 2016 ett av Valdemarsro gymnasiums utvecklingsområden enligt verksamhetsplanen. Utvecklingsområdet syftar till att utifrån vision och verksamhetsidé öka organisationens lärande inom detta område, som i sin tur ökar elevernas måluppfyllelse och ger positiva upplevelser av skolan.

Självskattningen av tillgänglig lärmiljö är nu ett årligen återkommande arbetssätt. För möjlighet till ökat kollegialt lärande genomfördes 2016 års värdering i gruppform i verksamhetens 10 arbetslag.

Tillgänglig lärmiljö fördes under året in i lägesrapporten vilket är verksamhetens kvalitetsrapport i relation till förvaltning och politiker. De fyra tillgänglighetsområdena utgjorde nyckeltal i det nyinförda området; tillgänglig lärmiljö.

Under året har tillgänglighetsaspekten införlivats och blivit en del av lägesrapporten, det systematiska kvalitetsarbetet samt skolans vision;

Valdemarsro gymnasium
Tillgänglighet - Kunskap - Kompetens
En förebild för alla.

Visionen är under implementering i verksamheten och arbetslagen arbetar kontinuerligt med en fördjupad gemensam förståelse av begreppet tillgänglighet och vad verksamhet kan göra för den tillgängliga lärmiljön och elevers delaktighet. Ur visionen som är fastställd i verksamhetsplanen, utkristalliserades tre utvecklingsområden varav ett är tillgänglighet. Utvecklingsområdena har implementerats genom verksamhetsutvecklingsgruppens arbete, med syftet att utifrån vision och verksamhetsidé öka organisationens lärande inom området. Detta förväntas i sin tur öka elevernas måluppfyllelse och ge positiva upplevelser av skolan.

För att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet inom tillgänglighet i gymnasiesärskolans lärmiljö togs extern kontakt med konsultföretaget Lärvision-kompetensutveckling med kvalitet. Utvecklingspedagogernas möte med konsulten gav värdefulla råd och stöd samt inspiration i det fortsatta systematiska kvalitetsarbetet. Vi kommer fortlöpande ha kontakt med konsulten.

Vid ett möte för vårdnadshavare presenterades verksamhetens arbete för tillgänglig lärmiljö vilket gav förankring och spridning av tillgänglighetsarbetet.

Projektsamordning

Verksamhetens tre utvecklingspedagoger planerar, samordnar och driver fortsatt insatserna i utvecklingsprojektet, och har haft gemensam tid avsatt. Arbetet i projektsamordningen har utvecklats och effektiviserats genom användandet av gemensamt forum på nätet, där alla i realtid kan ta del av samma material och arbeta i samma dokument. Digitalt tillgänglig process: projektets samtliga delar har gjorts tillgängliga för alla i verksamheten i gemensamma digitala mappar, där var och en kan följa processen.

Utvecklingspedagogerna har deltagit i fortbildning och konferenser med fokus på tillgänglighet inom olika områden. En ledarskapsutbildning har bidragit till ökad förståelse och kunskap om samordningsprocesser.

Specialpedagogiskt stöd från SPSM som bollplank i projektledning har varit värdefullt, vilket haft betydelse för tillgängligheten i gymnasiesärskolans organisations och lokalförändringar under 2016.

I Verksamhetsutvecklingsgruppen driver utvecklingspedagogerna arbetet med tillgänglighet efter satt årshjul, bland annat för att planera studiedagar för bästa effekt av tillgänglighetsarbetet parallellt med verksamhetens övriga uppdrag. Kontinuerliga möten mellan utvecklingspedagoger och skolledningen har hållits för projektets genomförande.

I slutet av året kontaktades centrala elevhälsan för förvaltningsövergripande samsyn på tillgänglighetsarbetet.

Utvecklingspedagogerna har gjort studiebesök med fokus på de fyra tillgänglighetsområdena. Dessa besök har gett inspiration, visat på goda exempel och modeller samt möjligheter till nätverkande.

Projektförändringar

Under rubriken sammanfattas lärdomar och insikter under året av betydelse för projektet.

Pågående utvecklingsprojekt följer planen för ansökan och inga betydande förändringar är planerade. Under projekttiden har tankar kring en utökning med en fördjupning och spridning av tillgänglighetsarbete genom ytterligare ett år vuxit fram. Resultat av genomförda insatser pekar på fortsatta behov av arbete för ett hållbart tillgänglighetsarbete på Valdemarsro Gymnasium. Med anledning av detta ansökte vi om ett tredje projektår. Syftet för 2017 kommer fortsatt att vara implementering av tillgänglighetsarbete men med fokus på fördjupning och spridning.

Utvecklingsprojektet är numer en del i ett upplägg över flera år:

1:a året 2015: Skapa kunskap och samsyn i tillgänglighetsarbete.

2:a året 2016: Implementering av tillgänglighetsarbete.

3:e året 2017: Fördjupning och spridning av tillgänglighetsarbete för elevers ökade måluppfyllelse.

Under året har vi fått förhålla oss till uppdateringarna i Värderingsverktyget och de förändringarna i de fyra områdena med indikatorer. Detta har inneburit att vi sparar introduktion och tillämpning av den nya omarbetade upplagan av Värderingsverktyget till 2017.

Prioriterade insatser under 2017 bygger på resultatet av andra årets självskattning med värderingsverktyget för tillgänglig lärmiljö.

Några av de planerade insatserna är:

- **Pedagoteket -för tillgänglighet i lärmiljön.** Här visas exempel på anpassningar med syftet att tydliggöra sociala samspel och förväntningar. Här kan man också få inspiration, kunskap och prova på hur en tillgänglig lärmiljö för gymnasiesärskolans elever kan utformas. Denna, i vissa avseende nyskapande modell- Pedagogteket-, skulle kunna spridas som en inspirerande modell för tillgänglighet i lärmiljö.
- Samordna **introduktions och fortbildningsinsatser** inom exempelvis; utvecklingsstörning, AKK, autismspektrum och rörelseförmåga med fokus på konkret tillämpning av tillgänglighet i lärmiljön.

Utvärdering 2016, effekter i verksamheten

Underlaget för delredovisningen är hämtat från utvärderingar och samtal med gymnasiesärskolans individuella medarbetare, elever, processledare, utvecklingspedagoger och skolledning.

Hittills har två värderingar med Specialpedagogiska skolmyndighetens digitala värderingsverktyg genomförts. Självskattningen av tillgänglig lärmiljö är nu ett årligen återkommande arbetssätt. För möjlighet till ökat kollegialt lärande genomfördes 2016 års värdering i gruppform i verksamhetens 10 arbetslag. Återkoppling av resultat från dessa

digitala värderingar samt diskussioner har utgjort grund för prioritering av insatser inom de fyra tillgänglighetsområdena.

Värderingsresultat tillgänglig utbildning 2015/2016

Resultat från självskattning med SPSMs verktyg för tillgänglighet i lärmiljö.

Högsta nivå +1 i värderingen innebär att utbildningen har hög tillgänglighet.

Mellannivå 0 innebär att utbildningen är tillgänglig i vissa avseenden.

Lägsta nivå -1 innebär att utbildningen har låg tillgänglighet för elever.

Nedan sammanfattas resultatet som medelvärden:

Områden:	Indikatorer:	Medelvärde i poäng:	
Förutsättningar för lärande		<u>2015</u>	<u>2016</u>
	1. Rätten till lärande	+ 0,25	+0,25
	2. Språk och kommunikation	+ 0,25	+0,5
	3. AKK	+ 0,25	+0,25
	4. Tvåspråkighet, svenska och svenskt teckenspråk	- 0,5	-0,5
	5. Kunskaper och värden	+ 0,25	+0,25
	6. Fysisk aktivitet	+ 0,25	+0,25
Social miljö	7. Motivation	+ 0,5	+0,5
	8. Delaktighet	+ 0,5	+0,75
	9. Jämställdhet	+ 0,25	+0,5
	10. Mångfald	+ 0,5	+0,5
	11. Demokrati	+ 0,25	+0,5
Pedagogisk miljö	12. Ped. strategier och stödstrukturer	+ 0,25	0
	13. Arbetslag	+ 0,5	0
	14. Elevhälsa	+ 0,25	0
	15. Lärsituationer	+ 0,5	+0,25
	16. Lärstilar	+ 0,5	+0,25
	17. Lärverktyg	+ 0,25	+0,25
	18. IT i lärandet	0	-0,25
	19. Hjälpmedel	+ 0,5	+0,25

Fysisk miljö

20. Rum och lärande	0	0
21. Auditiv miljö	- 0,25	-0,75
22. Visuell miljö	- 0,25	-0,5
23. Luftmiljö	- 0,25	-0,5
24. Utemiljö	- 0,75	-0,5

En reflektion kring resultatet av den andra självskattningen i jämförelse med den första är att de genom projektet fördjupad kunskaperna kring tillgänglig lärmiljö och vad som kan erbjudas kan tänkas resultera i lägre faktiskt resultat i självskattningen då man tenderar att bli mer självkritisk.

Prioriterade områden inför 2017 med utgångspunkt i ovanstående resultat och diskussioner:

- **Förutsättningar för lärande**
 - Språk och kommunikation
 - AKK (Alternativ och kompletterande kommunikation)
- **Social miljö**
 - Delaktighet
 - Demokrati
- **Pedagogisk miljö**
 - It i lärandet
 - Elevhälsa
- **Fysisk miljö**
 - Luftmiljö

Vad är tillgänglighet för dig?

Varje medarbetare har fått frågan *Vad är tillgänglighet?* vid projektstart och de båda delutvärderingarna. Syftet har varit att få ett utgångsläge samt avstämningar för projektet genom att varje individ (ca 130 anställd) beskriver sin tolkning av tillgänglighet samt aktuellt kunskapsläge. Samtliga medarbetare har alltså vid tre tillfällen formulerat sin syn på vad tillgänglighet är för dem.

Under det fleråriga projektet har vi sett en tydlig ansvarsförflyttning från ett tidigare fokus på elevers funktionsnedsättning och tillkortakommanden till att det nu i större utsträckning är verksamhetens ansvar att anpassa sig och ge elever förutsättningar för lärande. I utvärderingar använder medarbetarna fler gemensamma uttryck, till exempel *elevers delaktighet* och *anpassningar*. Personalen ser sig i större utsträckning som en del av att forma en tillgänglig lärmiljö där elever både kan förstå och bli förstådd. Fler än tidigare beskriver omfånget och vidden i begreppet tillgänglighet, dvs. att det finns flera olika tillgänglighetsområden.

Tillgänglighet: sammanfattande utvärdering

Skolledning, processledare och utvecklingspedagoger har under 2014, 2015 och 2016 uttalat sig om hur verksamhetens tillgänglighetsarbete fungerat och utvecklats. Under 2016 gavs även eleverna möjlighet att uttala sig. Sammanfattningsvis har följande framkommit:

Kortsiktig bild av tillgänglighetsarbetet

Utvärdering från skolläda, processledare och utvecklingspedagoger av tillgänglighet i lärmiljön speglar väl värderingsresultatet och prioriteringarna i genomförd tillgänglighetsvärdering (se ovan). I utvärderingen framkommer att tillgänglighet blivit ett centralt begrepp som finns med i nästan alla pedagogiska diskussioner. Dessa gemensamma diskussioner rymmer bland annat hur vi i gymnasiesärskolan omsätter och anpassar metoder och förhållningssätt samt integrerar hjälpmedel i lärandet. Kommunikation och kognitivt stöd beskrivs genomgående som områden av betydelse för lärande i gymnasiesärskolan. Verksamheten beskrivs ha stort elevfokus och erbjuder en varierad pedagogisk miljö. Genom anpassningar utmanas elever i sitt lärande utan att utsättas.

Det framkommer också att de fyra områdena för tillgänglighet i lärmiljö utgör en tydlig ram för tillgänglighetsperspektivet. Det som tidigare var spridda skurar för en tillgänglig lärmiljö är numer generell kunskap. Tillgänglighetsperspektiven har bidragit positivt vid planering och förändringar av lärmiljön i verksamheten.

2016 anpassades en elevenkät för trivsel och trygghet. Genom enkätens utformning med bildstöd kunde flertalet elever delta. Resultatet användes som elevernas röst i det systematiska kvalitetsarbetet och redovisades i verksamhetens lägesrapport. Under hösten gavs elever möjlighet att diskutera, för verksamheten angelägna frågor genom att delta i samtalsslingor utifrån delaktighetsmodellen (DMO). De frågor som eleverna lyfte överensstämde väl med de av personalen prioriterade områdena för 2017. Dessa elevröster i form av stafettfrågor kan komma att utgöra en del av lägesrapporten i det systematiska kvalitetsarbetet.

Långsiktig, strategisk och organisatorisk bild av tillgänglighetsarbetet

I utvärderingen framhålls att tillgänglighetsperspektivet varit en tydlig och naturlig del i verksamhetens systematiska kvalitetsarbete. De kontinuerliga utvärderingar som genomförts ses som särskilt värdefulla. Genom att tillgänglig lärmiljö utgjort del i kvalitetsredovisningen för Valdemarsro gymnasium 2016 uppmärksammas perspektivet på förvaltnings- och kommunnivå. På så sätt möjliggörs spridning av tillgänglighetsarbetet till andra verksamheter.

Vi har blivit varse hur tillgänglighetsarbetet är en nyckel och central process i vår skolas verksamhet. Detta har exempelvis gett oss ett språk där vi kan tala om tillgänglighet, anpassningar och kompensatoriska verktyg. Tillgänglighetsarbetet har nu en inarbetad plats i vision, verksamhetsplan och som utvecklingsmål på skolan.

De strategiska valen för tillgänglighetsperspektivet har drivits via verksamhetsutvecklingsgruppen, verksamhetsplanen, kvalitetsredovisning och arbetslagen med respektive processledare. I utvärderingen beskrivs att verksamhetens utvecklingsarbete följer en gemensam och tydlig linje. Det kontinuerliga arbetet med en gemensam ram utifrån tillgänglighetsområdena har bland annat underlättat kontinuitet av tillgänglighetsperspektivet i perioder med personalomsättning och kanske även framöver vid elevers övergångar till andra verksamheter.

Det kvarstår en utmaning i att synliggöra kvalitet i gymnasiesärskolan, och kommer krävas ett fortsatt medvetet arbete med värderingsverktyget som kvalitetsverktyg för tillgänglighet i ett längre hållbart perspektiv.

Valdemarsro gymnasium (gymnasiesärskola) är en växande och föränderlig verksamhet för elever med utvecklingsstörning och därmed varierande och komplexa behov för lärande. Fler kompetenta ögon uppmärksammar och påverkar nu verksamheten för en ökad tillgänglighet i lärmiljön.

Sammanställt 170126 av:

Malin Bjärum, Kristina Nolén och Anne-Charlotte Strandberg
Utvecklingspedagoger, Valdemarsro gymnasium

Lägesrapport läsåret 2016/17

Valdemarsro gymnasium

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen

Malmö stad

Valdemarsro gymnasium

Uppföljning av Lägesrapport 2016, kvalitetsdialog och Skolinspektionens tillsyn

Hur har Valdemarsro gymnasium arbetat med uppföljningen av lägesrapporten från 2016? Här följer några delar från fjolårets lägesrapport och kvalitetsdialog för er att kommentera i textrutan nedan.

1. Har man, efter APL-utbildningen, sett några effekter på antalet APL-platser och utvecklingen av APL?
2. Angående elever som inte har känd sysselsättning efter avslutade studier skrev ni 2016 att: *Ökade förebyggande insatser av elevhälsan kan vara ett sätt att nå dessa ungdomar tidigare*. Hur har arbetet med dessa insatser gått och vad har det gett för effekt? Har de elever som sökt DV fått platser i högre utsträckning än tidigare?
3. I lägesrapporten 2016 skrev ni att en arbetsgrupp för utemiljö skulle skapas och att arbetet med gruppens önskemål skulle påbörjas under den senare delen av 2016. Hur har arbetet fortskridit och vilken påverkan har det haft? T.ex. gällande en mer tillgänglig utemiljö.
4. Vidare skrev ni att: *Med fler nationella program ökar möjligheten för enskilda elever inom individuella programmet att genomföra kurser inom nationella program*. Hur har det gått med att skapa utrymme för mixade undervisningsgrupper?
5. Inför läsåret 16/17 ville ni öka marknadsföringen av de nationella programmen och ta fram ett informationsmaterial.
6. Hur har elevernas möjlighet till delaktighet utvecklats?

Ni beskrev också att ni önskade att: *Utvärdera verksamheten mer kontinuerligt med ungdomarna*, hur har ni arbetat med den kontinuerliga utvärderingen under läsåret?

Svarsfrekvens i elevenkäten 2017: 88 % (91 av 103 deltagare)

Lägesrapport 2017:

1. Under läsåret har utvecklingen av strukturer för arbetet med Apl förbättrats vad det gäller riskbedömning, närvarohantering och framförallt bedömningsunderlag. Vi har tagit fram underlag för att stötta handledare i bedömningen av de kunskaper eleven visar upp på arbetsplatsen samt en mall för riskbedömning.
2. Under läsåret genomförde EHT en enkät ute i samtliga arbetslag för att fånga upp behov och tankar kring det förebyggande och hälsofrämjande arbetet för att främja elevens kunskapsutveckling. Resultatet av enkäten visade tydligt på ett behov av att tydliggöra elevhälsans organisation ute i verksamheten och att utveckla tankar och ideer kring elevernas fysiska aktiviteter förändringar i Genom att arbeta med insatser som sätts in tidigt för att främja elevernas hälsa kan vi förhoppningsvis förebygga sådan problematik som senare leder till att eleverna inte fortsätter i sysselsättning.
3. Under läsåret har arbetsgruppen för en mer tillgänglig utemiljö tagit fram färdiga förslag till lek- och vistelseytor både på fram och baksida av fastigheten på Valdemarsro samt två stycken atriumgårdar. Nämnden fattade beslut sent under våren att avsätta medel för att färdigställa utemiljön på baksidan under sommaren 2017. Underlag togs fram för en ansökan till boverket för bidrag för en ny utemiljö på Fosie farm. Ansökan färdigställdes men belut togs att inte fullfölja ansökan. Vi behöver nu ta fram ett nytt förslag på utemiljö på Fosie farm som förvaltningen kan bära utan beroende av bidrag.
4. Under läsåret har dels enstaka elever getts möjlighet att göra praktik på nationella program för att kartlägga möjligheterna för att kunna följa undervisningen och nå målen i nationella kurser. Två elever har dessutom följt de nationella programmens undervisningsgrupper men läst utifrån ämnesområden.
5. Under hösten 2016 tog skolans verksamhetsutvecklingsgrupp (VUG) fram ett informationsmaterial där vi presenterade verksamhetens helhetsidé med vision och verksamhetsidé, utvecklingsområden samt en fortbildningsplan för året. Vi valde att fokusera på hela skolan och inte specifikt de nationella programmen då vi avvaktade beslut i utredningen GY2020.
Valdemarsro gymnasium arbetade under 2016/2017 utifrån verksamheten gymnasiesärskola, styrdokument och nämndsmål fram och implementerade visionen:
VALDEMARSRO GYMNASIUM
Tillgänglighet- Kunskap- Kompetens
En förebild för alla!
Verksamhetens vision syftar till att sätta fokus på de bärande fundament och kännetecken som utgör bas för verksamhetens genomförande i kombination med en tydlig tanke om att förstärka och sprida det

som är unikt och framträdande för verksamheten.

En verksamhetsplan formulerades för läsåret 2016/17 innehållande styrningar och inriktning gällande verksamhetens utförande för Valdemarsro gymnasium med tillhörande korttidsutvärdering ur ett pedagogiskt perspektiv och berör främst utbildning, undervisning och värdegrund. Dokumentet anger grundläggande värden som ur ett elevfokus ska genomsyra hela verksamheten med en tydlig spårbarhet till gällande styrdokument.

I utvecklingsplanen preciserades tre utvecklingsområden: Tillgänglighet, Synliggöra lärandet och Värdegrund.

Årets lägesrapport är i linje med tillgänglighetsarbetet utformad utifrån Specialpedagogiska skolmyndighetens områden och indikatorer för tillgänglig utbildning (se sist i rapporten).

6. Under läsåret slutfördes projektet med delaktighetsslingan. I arbetet med delaktighetsmodellen var det 8 av skolans personal som fick vägledarutbildning av Kommunförbundet Skåne.

Delaktighetsmodellen är en process för att stödja och öva elevernas förmåga att uttrycka och formulera sina behov och önskemål tillsammans med andra elever som de delar vardagen med.

Delaktighetsmodellens och dess delaktighetsslinga är en metod för att underlätta elevens väg mot empowerment och involverar personalen i denna utveckling.

Modellen bygger på dialogsamtal, delaktighetsslingan, som förs i mindre grupper, elever för sig och personal för sig, innan alla träffas för ett gemensamt samtal. Alla samtal leds av vägledare. Samtalen centreras kring ett särskilt valt vardagligt tema med intresse för eleverna.

Skolan gjorde slingan i 4 klasser med temat "Vad är bra med Valdemarsro Gymnasium och vad kan göras bättre?"

Under läsåret har vi skapat rutiner för att koppla elevrådet till likabehandlingsgruppen. En personalrepresentant från skolans likabehandlingsgrupp deltar med jämna mellanrum i skolans elevråd för att väcka frågor kring likabehandling samt ta med elevernas frågor och synpunkter till processledarna och verksamhetsledningen.

"Utvärdera verksamheten mer kontinuerligt med ungdomarna, hur har ni arbetat med den kontinuerliga utvärderingen under läsåret?"

Vi har under läsåret arbetat vidare med att utveckla elevenkäten. Mer arbete finns att göra vad gäller varje lärares kontinuerliga utvärdering av undervisning. Många exempel på sådan utvärdering finns i verksamheten men vi måste synliggöra det och sprida goda exempel mer systematiskt. Därefter måste vi på skolnivå lära oss att använda oss av sådan utvärdering för vidare lärdomar.

Lägesrapport 2017

Nyckeltal för Valdemarsro gymnasium samt skolans analyser och åtgärder kopplade till dessa.

Nyckeltal	Analys	Åtgärder
	Värdera resultatet. Är det olika för olika elevgrupper som till exempel flickor och pojkar? Förändringar från föregående läsår? Vilka förklaringar finns? Vilka effekter har åtgärder haft eller inte haft? Vilken evidens finns?	Vilka åtgärder kommer att vidtas med anledning av resultatet? Hur kan skolan dra nytta av speciallärare, specialpedagoger och övrig elevhälsa för ökad måluppfyllelse? Finns åtgärder inom ramen för det kollegiala lärandet, formativa processer, satsningen på språkutveckling och digitalisering som kan påverka måluppfyllelsen?
Elevgrupp Antal elever på nationella gymnasiesärskoleprogram: 13 Antal elever på individuella gymnasiesärskoleprogram: 107	Vi är den enda skolenheten inom förvaltningen som har ett sökbart individuellt program. Vi tar emot elever från alla grundsärskolor i Malmö och i mån av plats elever från kranskommuner. Antalet elever till de nationella programmen har successivt minskat inom förvaltningen. Detta syns även inom våra 3 nationella program, för att behålla bredden av program och därmed valmöjligheter för eleverna krävs samläsning av kurser så långt det är möjligt.	Inför kommande läsår 17/18 tillkommer i enlighet med GY2020 utredning och nämndbeslut ytterligare 1 program nämligen FAB dvs programmet för fastighet anläggning och byggnation. Ett program som kommer att bedriva verksamhet på två fysiska enheter, vilket blir en utmaning för både elever och personal utifrån att känna en tillhörighet och att kunna identifiera sig med en ny verksamhet.
Antal elever: 2017: Totalt på skolan:120(123) Totalt för flickor:48(46) Totalt för pojkar:72(77)	Vi ser fortsatt en minskad sökbild till gymnasiesärskolan och det gäller både de nationella och individuella programmen. Vi ser också en ökad komplexitet hos fler elever inom gymnasiesärskolan, vilket ställer större krav på bemanning, anpassningar både i lokaler och i lärande situationer. En hög kompetens hos skolans personal är också ett grundkrav.	Vi måste i aktiv dialog med förvaltning och nämnd föra en diskussion och få till en rimlig resursfördelning som bättre kan möta elevernas komplexa behov. Vi behöver arbeta med informationen till grundskolorna, dess elever och vårdnadshavare kring vilket stöd skolan och dess skolform kan erbjuda. Vårt informationsmaterial bör spridas i större utsträckning.
Antal av eleverna som avbrutit studierna under läsåret: 2017:	Verksamheten har under läsåret haft fyra elever som avbrutit sina studier. I samtliga ärenden har elevhälsan varit inkopplad på ett tidigt stadium,	Vi behöver förbättra processerna för att synliggöra och analysera frånvaro och vidare avbrutna studier. De elever som avbrutit sina studier har gjort det av vitt

Totalt för samtliga elever på programmen: 4(2) Totalt för flickor: 1(0) Totalt för pojkar: 3(2)	men slutresultatet trots detta blev att studierna avslutats i förtid. En av eleverna övergick till DV och övriga tre är registrerade hos Ung Malmö.	skilda anledningar. Vi behöver säkerställa att vi gör årliga analyser av dessa och agerar i de fall vi kan påverka utgången. Vi har under läsåret haft tillsyn av Skolinspektionen och där fått viss kritik vilket inneburit att elevhälsan m skolledning påbörjat ett arbete som strävat efter att hitta former för att kunna säkerställa att vi framöver arbetar mer hälsofrämjande och förebyggande. Detta kommer förhoppningsvis ge tidigare insatser som främjar skolkärvärd och motverkar avhopp och frånvaro.
Antal elever som slutfört årskurs 4: 2017: Totalt på skolan: 28(31) Totalt för flickor: 18(10) Totalt för pojkar: 10(21) Kommentar: IMIND11 åk 3 (2 elever)	Flertalet av våra elever slutför sin 4 åriga utbildning hos oss, detta gäller både inom det nationella som individuella programmet. I samband med läsåret 16/17 avslutade också våra 2 sista IMIND elever sin skolgång hos oss.	Det är viktigt att vi nu håller fast vid att vi inte låter elever fullfölja en utbildning på skolan utan att tillhöra skolformen. Det är viktigt att säkerställa att elever som börjar sina studier utan att de 4 utredningarna är klara har en tydlig tidsplan när dessa utredningar skall vara klara och att detta inte skall behöva ta mer än 1 termin att slutföra. Att arbeta för att även centrala elevhälsan har en tydlig tidsplan för den medicinska och psykologiska utredningen så att dessa inte drar ut på tiden
FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR LÄRANDE		
<u>Närvaro</u> Närvaro i procent per program. Skolan tar fram uppgiften 2017 nationella program: ej tillgänglig individuella programmet: ej tillgänglig information		
<u>Blandade kurser</u> Andel elever på gymnasiesärskolans nationella program som också läser kurser inom ordinarie gymnasieskolan. 2016:	Under läsåret har våra nationella program inte haft några elever som haft förutsättningar att läsa några gymnasiekurser. Om vi hade haft ungdomar som haft förutsättningar att	Det är av stor vikt att de elever som har förutsättningar att läsa gymnasieskolans kurser ges fortsatt möjlighet till det. För de elever som går på Valdemarsro gymnasium måste vi säkerställa att det finns samarbete och

Totalt för flickor: 0 Totalt för pojkar: 1 2017: Totalt för flickor: 0 Totalt för pojkar: 0 Andel elever på nationella program som har reducerat program eller tar vissa kurser inom individuellt program 2017 Totalt för flickor: 0 Totalt för pojkar: 0 Andel elever på gymnasiesärskolans individuella program som läser kurser på gymnasiesärskolans nationella program. 2017: Totalt för flickor: 0 Totalt för pojkar: 0	läsa gymnasiekurser så är vi en skola utan närhet och naturliga kopplingar till en gymnasieskola vilket försvårat elevernas möjligheter. Förutsättningarna att göra detta är goda på Valdemarsro gymnasium såväl inom ramen för befintlig undervisningsgrupp som genom att läsa delar tillsammans med elever på individuellt program. Inga elever har gjort detta under läsåret, men praktik med kartläggning har genomförts. Det finns däremot elever på nationellt program som har läst ämnesområden på grundsärskolan.	dialog med någon av de andra gymnasieskolorna för att kunna erbjuda detta. Ett sådant samarbete finns inte idag. Det är viktigt att det skapas en flexibilitet i ersättningsnivån för elever på nationellt program om eleverna i större utsträckning söker nationellt program men delvis läser mot individuellt program. I våra bedömningsmatriser för individuella programmet har vi utöver grundläggande och fördjupad nivå fört in kunskapskraven för E på nationellt program. Detta för att eleverna som når fördjupad nivå kontinuerligt ska prövas mot E-nivån på nationellt program. Detta arbetssätt behöver vi implementera. Bedömningsmatriserna behöver digitaliseras och bli en del av Dexter.
Rätten till lärande och trygghet Enligt värderingsverktyget för tillgänglig utbildning. Värderat påstående (-1 till +1): Skolan anpassar sin verksamhet utifrån alla elevers olika förutsättningar och ger särskilt stöd till elever som behöver det. Alla elever får förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt 2015: +0,25 2016: +0,25 2017: +0,5 Andel elever som uppger att de känner sig trygga på sin skola: 2017 Ja: 82 %(86%) Ibland: 11 % (-)	Små undervisningsgrupper, hög personaltäthet och en hög kompetens bland skolans personal ger goda förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö för skolans elever.	Vi arbetar vidare med en anpassad elevenkät för att nå så många av vår elever som möjligt. Diskussioner förs kring hur vi tolkar våra elever och dess svar samt hur vi ställer adekvata frågor till olika elevgrupper.
Språk och kommunikation Enligt värderingsverktyget för tillgänglig utbildning. Värderat påstående (-1 till +1):	Vi har under året fortsatt en satsning på AKK (alternativ kommunikation) i samtliga lärmiljöer på skolan. Det	Det finns planer för en visningsmiljö där verktyg och arbetssätt för ökad tillgänglighet i lärmiljön ska kunna visas och

Alla elever har tillgång till kommunikation utifrån sina förutsättningar, i alla lärsituationer, även rutin-och rastsituationer. 2015: +0,25 2016: +0,5 2017: +0,5 Hur försäkrar sig skolan om att elever som behöver det får studiehandledning på modersmål?	handlar dels om kompetensutveckling för personal såväl för ökad spets som ökad bredd och dels om fysiska anpassningar av lärmiljön för att öka möjligheten för AKK. I dialog med mentor, vårdnadshavare och avlämnade skolan kartlägger vi behovet av studiehandledning. Under läsåret har 29% av våra elever haft studiehandledning på 11 olika språk Utöver detta har ett par nyanlända elever haft språkstöd som funnits som ett individuellt stöd under en stor del av veckans lektioner.	kunna testas. Vi skulle behöva öka vår kompetens kring flerspråkighet i kombination med utvecklingsstörning. Ett arbete har påbörjats för ökad tillgång till AKK på korttidstillsynen. Vi vill fortsätta föra en bra dialog med modersmålsenheten som förser oss med lärare för studiehandledning. Det är viktigt att lärarna har en god kunskap om utvecklingsstörning och elevernas funktionsnedsättningar. Språkstöd har en viktig funktion inledningsvis för att skapa trygghet och stabilitet för nyanlända elever, men det är viktigt för elevens fortsatta språkutveckling att inte fastna med ett språkstöd.
Delaktighet. Enligt värderingsverktyget för tillgänglig utbildning. Värderat påstående (-1 till +1): Verksamheten arbetar aktivt för att alla elever ska få förutsättningar att uppleva delaktighet i såväl undervisning som i gemensamma aktiviteter. 2015:+0,5 2016: +0,75 2017: +0.75 Andel elever som uppger att de får vara med och planera sitt skolarbete: 2017 Ja: 51 % Ibland: 37 %	I klasserna finns klassråd och skolan har ett fungerande elevråd som leds av skolans personal, vid varje mötestillfälle skrivs minnesanteckningar som delas med skolläda. I de flesta klassrum startar dagen med en gemensam morgonsamling där dagens planering görs under inflytande av eleverna.	Under läsåret har ett projekt genomförts i delaktighetsmodellen. Modellens bärande idé är att stödja och öva ungdomarnas/elevernas förmåga att uttrycka och formulera sina behov och önskemål tillsammans med andra som de delar vardagen med. Delaktighetsmodellens delaktighetsslingor är en metod för att underlätta vägen mot empowerment och involverar personalen i denna utveckling. Elevrådsarbetet kommer att följas av verksamhetsledningen i större utsträckning än tidigare då skolläda kommer att medverka vid elevrådets möten. Vi skapar i år en struktur för att fånga upp elevrådets frågor i processledargrupp och ledningsgrupp.
Elevhälsa Enligt värderingsverktyget för tillgänglig utbildning. Värderat påstående (-1 till +1):	Skolans elevhälsa möts varje vecka och fångar då upp elevärenden som är i behov av åtgärd. Det förebyggande	Elevhälsa: Ny organisation av EHTs arbete mot hälsofrämjande och förebyggande har påbörjats

Verksamheten har väl fungerande och ändamålsenliga rutiner för elevhälsans samverkan med, och stöd till, pedagoger och arbetslag. Alla elever har tillgång till elevhälsa. 2015: +0,25 2016: 0 2017: -0,25	arbetet har varit i form av tjej och killgrupper, enskilda elev samtal, hälsosamtal.	genom ett stödstruktursarbete, utbildning SPSM för EHT. Under våren genomfördes en enkät ute bland A-laget för att kartlägga
PEDAGOGISK MILJÖ		
Andel elever som uppger att undervisningen är intressant: 2017 Ja: 70 % Ibland: 19 %	Skolan har arbetat intensivt med modeller för alignment och att synliggöra lärandet även för eleverna.	Nästa steg är att skapa varianter av stödmaterial för att synliggöra lärandet och alignmentmodellerna för eleverna. Arbetet har påbörjats med att översätta målen till begripliga och hanterbara med hjälp av AKK.
<u>Pedagogiska Strategier och stödstrukturer.</u> Enligt värderingsverktyget för tillgänglig utbildning. Värderat påstående (-1 till +1): Stödstrukturer och strategier arbetas fram efter elevens behov. Den genomförda undervisningen ger den effekt som planerats och erbjuder också ändamålsenliga bedömningssituationer för alla elever. Verksamheten gör anpassningar på organisations-, grupp-, och individnivå. 2015: +0,25 2016: 0 2017: +0,75 Andel elever som uppger att de kan få hjälp med sitt arbete om de behöver: 2017 Ja: 86 % Ibland: 10 % Hjälpmedel Enligt värderingsverktyget för tillgänglig utbildning. Värderat påstående (-1 till +1): Personliga hjälpmedel, verksamhetens hjälpmedel och lärvärtyg fungerar tillsammans i alla lärsituationer och lärmiljöer. 2015: +0,5 2016: +0,25 2017: +0,5	Samtliga pedagoger och viss resurspersonal genomför ett långsiktigt arbete för att öka kompetensen kring bedömning för lärande där bedömningen finns med redan i planeringen av undervisningen. Därmed kan också anpassningar ske tidigt.	Vid nyrekrytering behöver vi ha tydliga rutiner för att initiera nya pedagoger i det arbete som gjorts för att upprätthålla den kompetens som finns idag kring bedömning för lärande. Fortsatta utbildningsinsatser inom lågaffektivt bemötande och uppföljningar av detta.

Andel elever som uppger att de vet vad de behöver göra för att nå de olika betygen: 2017 Ja: 34 % Ibland: 9 %	Se ovan. Svårt men viktigt inom gymnasiesärskolan.	Vi behöver skapa strukturer för att kontinuerligt visa eleverna var de är på väg och vad som förväntas av dem.
IT i lärandet. Enligt värderingsverktyget för tillgänglig utbildning. Värderat påstående (-1 till +1): Verksamheten erbjuder alla elever it i lärandet utifrån deras behov i all undervisningen och alla ämnen. Pedagogisk kompetens och teknisk support finns. 2015: 0 2016: -0,25 2017: 0 Andel elever som uppger att de kan nå sina skoluppgifter via dator eller Ipad: 2017 Vet inte: 100 %	Eftersom elevenkäten visar på en stor osäkerhet så är vår tolkning att frågeställningen behöver omformuleras och förtydligas inför nästa års elevenkät. En stor del av eleverna har tillgång till ett lärverktyg i form av Ipad, stationär eller bärbar dator i skolarbetet.	Studiedag it-inriktning (appar, drive), Visningsmiljön kan skapa möjligheter att visa IKT-verktyg samt möjlighet att prova dessa. En lärgrupp för lärare kring IKT-verktyg för lärande startar under terminen.
Hur säkerställer skolan att skolbiblioteket är en pedagogisk resurs för lärare och elever?	Skolan har ett mindre bibliotek där ansvarig personal i dialog med lärare och resurspersonal gör inköp. Biblioteket är i en öppen miljö som gör att klass och enskild elev kan utnyttja biblioteket under hela skoldagen. Biblioteket har en begränsad bemanning under skolveckan.	Funderingar finns att öka bibliotekets tillgänglighet genom att flytta verksamheten till våning 2 där den största delen av eleverna befinner sig. På våningen finns fortfarande möjlighet att ha biblioteket i en fortsatt öppen miljö.
SOCIAL MILJÖ		
Mångfald. Enligt värderingsverktyget för tillgänglig utbildning. Värderat påstående 2017 (-1 till +1): Verksamheten arbetar aktivt för att synliggöra och problematisera attityder, fördomar, föreställningar och normbilder som finns i skolans miljö. 2015: +0,5 2016: +0,5 Normkritik och attityder 2017: +0,5 Andelen elever som uppger att man på skolan respekterar att alla är olika:	Verksamhetens likabehandlingsgrupp har fortsatt arbetat med fallbeskrivningar och diskussionsfrågor för A-lagen som utmanar attityder, fördomar och normbilder och hjälper till att skapa en öppenhet kring liknande diskussioner.	Skolan genomförde under vårterminen ett respekttemaarbetet för alla elever. Likabehandlingsgruppen genomför varje år riktade insatser för både personal och elever kring normkritiskt tänkande. Elevenkäten pekar på en stor osäkerhet hos eleverna för vad detta innebär.

2017 Ja: 64 % Ibland: 6 % Vet inte: 25 %		
Andel elever som uppger att det är lugn och ro i klassrummet: 2017 Ja: 52 % Ibland: 39 %	Det är svårt att värdera resultatet som kan upplevas lågt. Vi har generellt en stor grupp elever som är ljudkänsliga. Det är svårt att veta om den enskilda eleven svarat utifrån hur det varit just i det ögonblick som enkäten besvarats eller om det handlar om buller i samband med ombyggnad, dålig isolering mellan klassrum eller om upplevelsen är en orolig arbetsmiljö i klassrummet	Fysiska anpassningar av undervisningsmiljön hade kunnat förbättra ljudnivån. Det skulle framförallt innebära en bättre ljudisolering mellan klassrum, större utsträckning av ljudabsorbenter i klassrummen, bord och skolbänkar med ljudabsorberande material, dörrlistor som hindrar inflöde av ljud från korridoren.
FYSISK MILJÖ		
Fysisk miljö enligt värderingsverktyget för tillgänglig utbildning: Rum för lärande: Värderat påstående (-1 till +1): Hela lärmiljön är fullt framkomlig och fullt anpassad för alla elever oavsett förutsättningar. Skolans utformning och utrustning är säker och åldersanpassad. Verksamheten kan evakuera alla vid en utrymning. Lärmiljön ger stöd till alla elevers lärande under hela dagen, även vid rutin och rastsituationer. 2015:0 2016: 0 2017: -0,25 Ljudmiljö: Värderat påstående (-1 till +1): Verksamheten strävar efter att organisera lärsituationer och aktiviteter så att ljudmiljön blir hanterbar och begriplig för alla elever. Inredning, material och teknik väljs utifrån strävan att nå god ljudmiljö. 2015:-0,25 2016: -0,75 2017: -0,5 Visuell miljö: Värderat påstående (-1 till +1):	Sedan den akuta flytten till Valdemarsro i november 2013 har lokalytor utökats och anpassats för att skapa en god fysisk och tillgänglig lärmiljö för våra elever. skolan brottas fortfarande med att ljudisolering mellan klassrum upplevs vara otillräcklig då vi har ljudkänsliga elever. Att vi under läsåret i delar varit en arbetsplats där den dagliga skolmiljön i perioder präglats av ombyggnationer och reparationer har inte underlättat en god arbetsmiljö för elever och personal. Ventilationen känns otillräcklig i en hel del utrymmen trots att mätningar som gjorts av hyresvärd inte visar på höga koldioxidhalter. Städområden och städrutiner är framtagna för att underlätta för lokalvårdarna och en städkoordinator från Malmö stad anlitas för att följa upp städning och även genomföra viss fortbildning.	Det är viktigt att vi fortfarande i dialog med enheten för fysisk miljö för en diskussion hur vi långsiktigt kan fortsätta anpassa vår lokaler för att förbättra arbetsmiljön för både elever och lärare. Genom att isolera bättre mellan klassrummen får vi per automatik en bättre ljudnivå och därmed en lugnare undervisningssituation hos våra ljudkänsliga elever. Att fortsätta se över innertaken för att skapa hela innertak även i klassrum, matsal och skötrum har också en dämpande effekt på ljudnivån. Genom att fortsätta följa upp luftmiljön via mätningar av luftkvaliteten och vi behov justera ventilationsaggregat är förhoppningen att vi på sikt får en luftmiljö som upplevs bättre än idag. Ett aktivt arbetsmiljöarbete inom den fysiska skyddsringen är också ett bra verktyg i detta arbete.

Den visuella miljön är bländfri och belysningen ger färgriktig återgivning. Orienteringsbarheten är hög och kontrastverkan och belysning är anpassad. I lokalerna finns det endast relevant information. 2015: -0,25 2016: -0,5 2017: -0,5 Luftmiljö: Värderat påstående (-1 till +1): Verksamheten arbetar aktivt för god luftmiljö överallt utifrån alla elevers behov. Det går att reglera temperaturen och anpassa ventilationen. Det är parfym- och dammfritt. Verksamhetens alla lokaler städas regelbundet och upplevs rena. 2015: -0,25 2016: -0,5 2017: -0,75		
Utemiljö: Värderat påstående (-1 till +1): Skolgården är fullt framkomlig och orienteringsbar för alla elever oavsett förutsättningar. Den är säkert utformad och utrustad. Skolgården inbjuder till ett varierat utbud av aktiviteter, naturinslag och skydd för väder samt upplevelser utifrån elevens förutsättningar. 2015: -0,75 2016: -0,5 2017: -0,75	Under läsåret har skolan har en arbetsgrupp bestående av skolläda och personal som tittat över möjligheterna till en god utemiljö och tagit fram färdiga förslag till tillgängliga utemiljöer. Under försommaren avsatte nämnden medel för att påbörja byggandet av en utemiljö på baksidan av fastigheten, arbetet har utförts under sommaren 2017	Verksamheten fortsätter att arbeta för att övriga utomhusytor dvs framsida och atriumgårdar blir iordningställda under 2018. Vi skall även ta hänsyn till ett ökat antal nationella elever och deras behov av en god utomhusmiljö.

Efter gymnasiet		
Antal elever som fått praktik eller arbete via arbetsförmedlingen efter avslutade studier: 2017: Totalt för samtliga elever på programmet: 2(3) Totalt för flickor: 1(0) Totalt för pojkar: 1(3)	1 elev har fått praktik via Af och 1 elev har fått arbete på sin pappas företag.	En konstruktiv och konkret dialog med Malmö stad behöver komma igång för att möjliggöra för praktik eller arbete inom kommunens regi. En på sikt större grupp elever på de nationella programmen och kravet på 22 veckors apl kommer att ställa stora krav på skolan och dess apl-organisation.

Antal elever som påbörjat daglig verksamhet som sin huvudsyssla efter avslutade studier: 2017: Totalt: 26 elever Totalt för flickor: 16(10) Totalt för pojkar: 10(16)	Verksamheten har en god planering och väl fungerande årshjul när det gäller att förbereda elev och förälder för DV. Verksamheten via skolans SYV har en tydlig dialog med DV och ett mycket gott samarbete med arbetskonsulenterna.	Att fortsätta skapa förutsättningar för att skolans personal finns med som stöd under elevens praktikperioder inom DV så att färre elever avbryter sin praktik inom DV.
Antal elever som påbörjar studier vid folkhögskola eller Lärvux efter avslutade studier på skolan. 2017: 0 sökande till Fhsk 1 sökande heltid Lärvux	1 elev har sökt Lärvux som enda sysselsättning. Antal sökande till Lärvux vet vi inte, deras ansökan går direkt till Lärvux. Många elever brukar söka till Lärvux och kombinera studier med daglig verksamhet(DV)	Att fortsätta och utveckla dialog och samarbete med framför allt Lärvux. Det finns förbättringsområden när det gäller vissa elevgrupper och deras behov där vi tillsammans med Lärvux kan skapa förutsättningar för vidare studier.
Antal elever som inte har känd sysselsättning efter avslutade studier: 2017: Totalt för samtliga elever på skolan: 0(2)	Hos samtliga avgångselever finns det en känd sysselsättning för dvs arbete, studier eller daglig verksamhet(DV) efter avslutad skolgång.	När de nationella programmen utökas på skolan, kommer vi att behöva avsätta mer tid för Apl-planering och praktikbesök

SpecialPedagogiska SkolMyndighetens områden för tillgänglig utbildning (2016).

Förutsättningar för lärande		
Rätten till lärande och trygghet		
Delaktighet		
Elevhälsa		
Språk och Kommunikation		
Meningsskapande och motivation		
Kroppen i lärandet		
Social miljö	Pedagogisk miljö	Fysisk miljö
Gemenskap	Pedagogiska strategier och stödstrukturer	Rum för lärande
Begripligt sammanhang	Arbetslag	Ljudmiljö
Planerade aktiviteter utanför förskole- och skolområdet	Olika sätt att lära	Visuell miljö
Samverkan med hemmet	Lärverktyg	Luftmiljö
Normkritik och attityder	It i lärandet	Utemiljö
	Hjälpmedel	

Resultat från självskattning med SpecialPedagogiska SkolMyndighetens
Värderingsverktyg för tillgänglig utbildning i spannet **min -1 och max +1**.

Högsta nivå +1 innebär att utbildningen har **hög tillgänglighet**. Verksamheten **arbetar aktivt** med att ge förutsättningar för att **skapa en tillgänglig lärmiljö för alla elever**.

Mellannivå 0 – innebär att utbildningen är **tillgänglig i vissa avseenden**. Verksamheten **arbetar ofta** med att ge förutsättningar för att **skapa en tillgänglig lärmiljö för de flesta elever**.

Lägsta nivå -1 innebär att utbildningen har **låg tillgänglighet**. Verksamheten **arbetar sällan** med att ge förutsättningar för att **skapa en tillgänglig lärmiljö för elever**.

Förslag på sammanfattande ruta inför kvalitetsdialog:
 Här är vi = lägesrapport
 Dit vill vi = mål
 Så gör vi för att nå dit = åtagande